

ДОБИТЪЕ ПРИЧЕ ЧАРЛСА ДИКЕНСА

^{пронашао}
народ пронашао^и, време је да дође нов учитељ вере у Бога. Наша народна / ис- тога смисла модернија је, ширег је смисла и јача експресијом; Искарио се на- род, земља хоће да мијени господара. Из дубине је мислио ко је казао да зем- ља, планета кој^у носи човечанство, завапи кад неваљалство преузме мах. И тачно је: завапити у таква времена за другим господарем које било врсте, за господар ем који ће помоћи ^{или} у области ^{државе} ~~политике~~, ^{или} друштвеног реда, или морала ~~и вере~~. У Старом завету човек се начита величанственог записана пророкада је неваљало- во преплављало земље и градове, ^{али} да има наде да ће доћи господар и вођ са но- вим начелима ~~заступања~~ честitosti ^{или} етичке лепоте, што се у она доба звало вером или истинама Господари. Пророци су објављивали Месију; Јован у пустињи звао је свет да се понаје, јер иде онај који ће тражити покајање и светост жи- vota. А нови завет је затим довео Исуса Христа. Родило се у земљи која је најви- ше уздицала и плакала да се мијени господар ^{али} ~~који~~ у Палестини, нови учитељ света и ~~господин~~ савести, песник великих задатака у ~~животу~~ ^{лику} животу, ~~Исус~~ ^{али} ~~песник~~ ^{али} Исус кришћос, спасица.

[Рођење Исусово, Божић, момент је, празник је
 који важи на небу и на земљи, који кроз мало невинно detence најбоље приближава
 и мау и небо, ауде и високе регионе идеја и идеала. Можемо о Божићу размишља
 ти у вези с небом и анђелима, и можемо Божић прогледати где год има ауди, у ~~не~~
 друшској механи, у шуми са Ђумурџијама. Има Божић у знаку земаљске трагедије,
 рођење Исусово у штели и у јаслима, јер му је ~~мајка~~ мајка морала белати исп
 пред крвника јерусалимског који је малу децу до две године дана старости убија
 јео. Има Божић у знаку доласка на земљу Бога, над чијом ореолом окруеној гла
^{ви} ва певају краљеви и пастири: слава ^а Оцу на висини, и ^а на земљи мир. Има, на земљи,
 празник богаталног Божића који се дочекује са обилном кухињом и подрумом, са
 радостима обдарених. Има Божић сиромашња који, код нас, строго поште за праз
 ник, и део своје вечере на Божић дан износе на друм курђаку. А између неба и з

свака novost liima je dao života. Tada, Marija napravila od staja kuću! i ljudi
 donose dale: tamirih s medom, ~~zapravo~~ prostu igračku ~~zadete~~, malo vune, još
 slame. Kivsevi se oiseliili, nije to više staja, to je ljudski stan. Marija noću
 dugo sedi bez sna, stišta ruka, suze ^ujoj ^uzi zbog dobrote i mladosti ljudi.
 Osluškuje: ~~na~~ ^{na} seosna tišina u polju, u danoj kućnici mir. Dete spava. Mariji
 se ponekad učini da sneva nešto lepo, i заплаче се. Kрива на то дигне главу,
 полако се обрне на други бок, погледа у мајку па у дете, замурм ^{оној} ~~најближој~~
 Магарац примакне љутку Исусу, а Марија их обоје загрли. Од Витлејема почиње
 велика поезија у односу ^{на}људи и животиња, поезија о тајни два царства у природи.
 [Поезија Витлејема ~~се~~ ^{се}обнавља ^{са}свуда где се у хришћан-
 ском свету празнује Божић. Нико не узви дапа и њихови родитељи, литература чува
 витлејемски стил: сиромашна али топла кућа, неми сиривени спорови између ~~људи~~
 људи и људи, и људи и животиња, смешани љубови, кандиди, седење са причама,
 мало дрмежи од спремања ^упразних ^узиме, и много ^{на}тишине. У тај стил спада и
 нешто древно старинско, а са страним иде доста сујеверја и свакојаким чудни-
 них обичаја, некада дирамних, некада смешних, некада фантастичних као дубок
 сан. Данесете ону вечеру за курјака на друм, или негде на улици. Тај курјак,
 то је некадашње божанство древних словена незнабошца. Али међу тим незнабош-
 цима је наш предак, рођени наш род по крви. Њакве везе има он с Божићем и са
 Христом? Никако, али има везе са мистичким расположењем о Божићу у вези са ~~својим~~
^{Како је у првобитној природи, а у Олду са свешћу,}
 свима стварима света, и ~~људи~~ ^успустите ^увечеру, дигнете главу и погледате у звез-
 де или у тихо падање снега, и продирете ^утајанствену ^убодљиву ноћ далеко у
 време и простор, ^утражите нека ^укрешко и живо ^усвога претка из времена
 над је он износио ^увечеру курјаку. Стојимо напољу сами, забуђени смо, имамо миш,
 пољско мисао, или честицу бића свог и до ^уПалестине у којој није било снега, и
 у древну прошлост претка од чијег праха има нешто у нама, ^{има} ~~и~~ ^ипо свој зем-
 ли где се тога дана слично осећа. ~~Онда~~ ^{и онда}брзо ^ибавите у топлу и светлу
 особу. Кружним очима гледате око себе, и ћутите. Мир. Мало притискују векови од
 Витлејема, ^уод праоца и бога курјака. ^уЧовек не зна ко је, чији је, откуда је.
 Када сај пролази друмом неки дањи род наш. Не. О Божићу сви су друмови ~~пун~~

[illegible]

Дикенс релативно ретко има роман или причу са једним главним ли-
цем, као, ~~у роману~~ рецимо роману Давид Копперфилд. ^{Многи} Дикенсових ~~романа~~ предосећања
~~треба~~ треба сплет породичних живота, који су сваки за себе нешто нарочито и своје,
али који се ипак укрштају и знатно утичу на судбине једни другима. Сплетеове по-
рођаца или суседа Дикенс види на начин уличних гужви у Лондону. Одјекава немо
са ^{уопште, црпота} зеленим карактерима, или са описаним носом ^{нормал} ~~као~~ ^{као} чупоглавац из кутије, издваја
се и учини нешто. Нешто што је Дикенс предосетио, ^и ~~што је у снам~~ ^{што је у снам} ~~да~~
~~измаче из оног човека нешто својим логичним прича његовој природи или вријеме~~
~~окопавши га~~ ~~што ће се после, у другој, глави књиге можда и~~ ^{нагла} ~~објаснити.~~
^{а можда и што, из предосећања, одику, одику, на унутрашњем разумевању.} Испад онај је језгро, и око тога се, као у пресијеном раствору соли, по-
чешу нацкичкати догађаји одлуке ~~не~~ ^{унутрашњег} ~~нова~~ ^{разумности} лица.

[illegible]

тривијално казало, у свима сосовима, ^{гласом} потонуло у тешку трагичку, ^{гласом} у доста хладну и
 "сцену из живота" ^{гласом} ~~појединачну~~ дидактичну ^{гласом} ~~причу~~ у фину иронију, у сатиру, у баналну
 комедију, чак у негаче^а. ради негаче^а. ~~ни Божић је у свакој случају не~~
~~што свато и симболично за целу англиску на и са Лондон.~~ ~~Ако се~~ ^{са} ~~једна од~~
 трагедија или комедија догађа на Божић, по срећама и несрећама људи попадне
 нешто тако аудубоносно као у бајкама, где ~~се~~ ^{се} ~~тешке ствари обрнућавају на~~
 људе, али људи све поднесу ~~ради~~ ^{и ту} ~~своје~~ ^{и ту} ~~и племенит~~ ^{и ту} ~~свршетак.~~ Главни ~~реквизит~~
 за Дикенсову Божићну ~~причу~~ ^{причу} није вертеп и поклоник свечан ~~ручак~~
 са Њурком и Њудингом у којем гори рум — премда има, наравно, и тога, ~~ни~~
 што је главни реквизит ноћ и сан. Ноћу су ствари надмоћније над човеком и над
~~својом~~ ^{вредно} ~~спавом.~~ ~~Ако~~ ~~запрепају~~ око њега тајанства снова, стварни живот човека
 дође под утицај чуда којих је пуна свака ноћ, ~~а~~ ~~камо~~ ~~ли~~ ~~ноћ~~ ~~уочи~~ ~~Божића~~
 и још више ноћ уочи Нове године, када се играју два раздобља и ~~човек~~
 старе године стоји као пред судом, а човек ~~Нове~~ ^{Нове} године као пред новим животом.
~~Овака~~ ^{Глимска} ~~Божићна~~ ~~прича~~ ~~је~~ ~~ништа~~ ~~посебна,~~ ~~оно~~ ~~што~~ ~~је~~ ~~исказао~~
~~у~~ ~~својој~~ ~~лирској~~ ~~песми~~ ~~која~~ ~~се~~ ~~зове~~ ~~Међу~~ ~~Јаном~~ ~~и~~ ~~мед~~ ~~сном.~~ ~~Када~~ ~~се~~ ~~доврши~~
~~прича~~ ~~ПВРЧАМ~~ ~~НА~~ ~~ОГРИШТУ,~~ ~~ми~~ ~~не~~ ~~знате~~ ~~да~~ ~~ли~~ ~~је~~ ~~у~~ ~~својој~~ ~~спавачкој~~ ~~причи.~~
~~Није~~ ~~то~~ ~~знао~~ ~~ни~~ ~~сам.~~ ~~Оно~~ ~~што~~ ~~је~~ ~~сан,~~ ~~што~~ ~~је~~ ~~стање~~ ~~духа~~ ~~у~~ ~~спавој~~ ~~девојци~~ ~~која~~
~~ја~~ ~~не~~ ~~види~~ ~~ни~~ ~~срећу~~ ~~ни~~ ~~несрећу~~ — ~~то~~ ~~је~~ ~~реалност.~~ ~~Оно~~ ~~што~~ ~~је~~ ~~конкретно~~ ~~у~~ ~~при-~~
~~чи,~~ ~~то~~ ~~је~~ ~~бајка,~~ ~~то~~ ~~је~~ ~~чар~~ ~~вечери~~ ~~и~~ ~~ноћи~~ ~~уочи~~ ~~неких~~ ~~празника~~ ~~који~~
~~су~~ ~~светост~~ ~~изгубили~~ ~~али~~ ~~посеју~~ ~~добили,~~ ~~но~~ ~~је~~ ~~дар~~ ~~добрих~~ ~~дела.~~ ~~У~~ ~~Битири.~~ ~~Велика~~ ~~дана.~~

7 ~~Оно~~ ~~што~~ ~~обједињава~~ ~~Дикенсове~~ ~~Божићне~~ ~~приче~~ ~~то~~ ~~је~~ ~~један~~ ~~чист~~ ~~морални~~ ~~дах,~~ ~~једна~~ ~~мирна~~ ~~срећа~~ ~~од~~ ~~своје~~ ~~куће,~~ ~~и~~ ~~блаженство~~ ~~које~~
~~може~~ ~~дати~~ ~~човеку~~ ~~у~~ ~~усамљеном,~~ ~~понајном,~~ ~~и~~ ~~ојављеном,~~ ~~униженом.~~ ~~Један~~ ~~си-~~
~~ротњак~~ ~~али~~ ~~топао~~ ~~ручак~~ ~~ономе~~ ~~који~~ ~~то~~ ~~нема,~~ ~~и~~ ~~не~~ ~~може~~ ~~имати,~~ ~~и~~ ~~не~~ ~~чека,~~ ~~то~~
~~је~~ ~~што~~ ~~ни~~ ~~великија~~ ~~није~~ ~~предвидела,~~ ~~то~~ ~~је~~ ~~заједно~~ ~~и~~ ~~дело~~ ~~ми-~~
~~лости~~ ~~телесне~~ ~~и~~ ~~дело~~ ~~милости~~ ~~духовне.~~ ~~Како~~ ~~је~~ ~~Дикенс,~~ ~~тај~~ ~~велики,~~ ~~милно~~ ~~чове-~~
~~ни~~ ~~човек~~ ~~умео~~ ~~човека~~ ~~обрадовати!~~ ~~Како~~ ~~је~~ ~~умео~~ ~~човека~~ ~~спаси!~~ ~~Нада~~ ~~све~~ ~~друго,~~
~~обједињава~~ ~~дикенсове~~ ~~божићне~~ ~~приче~~ ~~једно~~ ~~и~~ ~~паганско~~ ~~и~~ ~~хришћанско~~ ~~обожавање~~ ~~и~~
~~ватре,~~ ~~почевши~~ ~~од~~ ~~време~~ ~~јаре~~ ~~у~~ ~~камину~~ ~~па~~ ~~до~~ ~~нејаког~~ ~~пламена~~ ~~свеће~~ ~~на~~ ~~нојем~~

превозних средстава у великим градовима. Сва кућу иските Енглези о Божићу
 гранчицама светла, зелене биљке се крупним јасно црвеним бобама, и ту, између
 сваког зеленила и добре натре насади се енглеска породица до миле воле. Енг-
 лез дикенсовог времена поносио се и хвалио се интимном срећом и миром. А Божић
 осигурава бар две дана куће и мира и разних удобности у којима Енглез уме
^{и куће уле, постојеће земљице.} тако бескрајно уживати. Поред Христа, учествују тада ^{у енглеској кући} и нема домаћа
 божанства. Цврчак на оргулима значајно је, за Дикенсово домаће божанство. Причом ~~оно~~
 својим под тим именом, Дикенс ~~је~~ ^{подигао} храм, завидан, пун љубави целог ~~је~~
 света. Сва та истакнута осећања, занимљиво је знати, Дикенс везује пре свега
 за домове и породице малог света и сиромашних људи. Они са богате стране до-
 живљају праве Божиће код својих сиромашних ~~суседа~~ ^{и у њиховој доди} суседа, у свету једноставно-
 сти. Сиромаштво, смиреност, захвалност за мале ствари, то су врата и у боље ~~и~~
 царство и у царство мисли. Дикенс сматра мали свет животињим, човечијим, и
 зато богатијим у начинима живота и забава, него ли свет виших друштвених кате-
 горија. Људи виших класа много су индивидуализани, имају свој центар у себи. Ако
 се и удаље од њега, опрезно и краткорочно подеде комадић живота с другима, и бр-
 зо се враћају опет у свој центар. Мали човек је окренут у јавност и колектив,
 готов једнаке упознаје, дружи, улази у авантуре, приче себи и слуша туђе приче.
 Човек више категорије види у друштву једноликост, а у себи разноликост. Малом ч-
 човеку, обротно, улица је школа и позориште, новине и калге. Мали човек има ~~тушт~~
 тушта и тма познаника и пријатеља, цела улица, цело село. Дикенс је понављао:
 да само у малом свету има непрестано да посматра и учи. Мали човек је пун знања
 о ~~људма~~ ^{и о} ~~животу~~, и мудри или ирониични пословички стил то је стил малог ~~човека~~
 човека. Најдуховитији човек у ЛИВИКОНИМА то је слуга Вилер. Оскар Вајлд је ~~о~~
 баш био писац виших категорија, али кад је једном приликом имао да каже о мило-
 срђу, односно немилосрђу људском пресудну реч, ставио ју је у уста малог и ~~о~~
~~малог~~ ^{свога} ~~човека~~ ^{малог}. Неко је несрећним случајем изгубио око и добио у празну очну дупљу
 вештачко око, уметничку имитацију ^{свога} ~~здравог~~ ^{ока}. Основио је пријатеља, човека ~~више~~
 класе: нека погоди које је око важно. Пријатељ загледа, и погоди. "По чему си
 погодио?" — "По томе што је то око ипак лепше." — "Не, знао си ствар. ~~Наде~~

na krstima, kao ovaj
žene koji je ant
kristijanista.

Page

Tobi Troter, Tobiја Grinalo, siromашni ulični kurir, чује на велику збуњеност своје скромности, арло забранил реч баш њему лично упућену. Тоби Troter, ^{примљено}~~стар~~ човек, у сталној шетњи или зимском трчању и снагутану пред црквом где очекује случајну зараду — арло је сиромаша^У и ретко скроман. ~~Али он се не даје~~ (му је ја саопштио саопшта, а не зарада) ~~нишана није одговорио~~ шта ко даде. Обучен је у савршен цилиндар и мецелу преко оно мало панталона и блузе. "Кад је зетар и зима, придође још и утешите", око врата. Ми смо буквално превели енглеску реч comforter, духовит назив за одуви мушки шел који многим сиromaшцима замењује зимски непут. Обавија се око врата једном двакута, и остане онда још крајева који покривају груди или леђа, или наименце, ^{то је око,} у тојној усчи Нове године Тоби је био код куће али у ^{ону он} ~~звоник~~ звоник своје цркве и доживео ~~своје~~ језовит доживљај. Звона су бруја да и бружала а прелепа промеја је ^{убила.} Кад се ^утаглушујуће брујање стивало, настало је нешто ^{јоме}страшније ~~јачине~~ је у лон и ~~задробо~~ ~~симптери~~ романтично ~~инкени~~. Звона се претворила у духове Времена, и Време је, како му и личи, нарочито усчи Нове Године, почело да поставља разна питања и да огледала будућност. Тоби је чекао од зиме, и још више од стреха слушајући тешке речи и полудразумљиве ~~алузије~~ алузије, и гледајући како се духови витлају уз ужета звона. Тачно у поноћ проговори Тобији лично дух Времена из великог звона. "Плас Времена дозивује човеку: Корачај напред! Време постоји ради човека напредовања и усавршавања, ради његове више вредности, ~~ради његове више вредности~~ ради његове боље среће и лепшег ~~жизног~~

живота, radi drugog koracka napred ko one mete koju vreme zna i vidi, i koja je tako postavljena otkada su Bog i Vreme poceli. Stoleba mraha, nezalastva i nasilja bila su i prosla, nebrojeni milioni su stradali, ziveli i umrli zato da bi ukazali na put koji vodi napred. Ko bi pokuao da човека vrati natrag s tog puta, ili da mu preprechi put, taj bi pokuao da zadrzi moju машину koja ne smetala obaditi i usmrtiti, a ona sama se postati utoliko mahovitija i silnija." To mi je rekao u svemu govorio, i odgovara: "Ja, gospodine, koliko znam, nisam nikada to pokuao. I ako jesam, onda je bilo slucajno, ali nehu ubuduće tako takvo sto pokuavati, siguran sam."eto to je u malom ilustrovanju Dikensa na 90-ih. Kaze neki idealan program, neki занос човечинства, нешто од чега вера у живот порасте, али како је ту пуно илузија, и како се од Дикенса до Дикенса увек одлаже остварење. Дикенс то ставља у ону своју машину у сави читаоца и кроз тај начин потхрању машту и храброст и човек онда свом идеал.

Да три дикенсове божиње приче које овде долазе у обзир, нама неће бити непознатија она под насловом ЦВРЧАК НА ОГЊИШТУ. Ту причу, прерађену за театар, играли су Художественици из Москве, а затим је играна и од наших глумаца. Мали свет заступан је у тој причи двома породицама, а велики богати свет у мистер Теклону кога већ познајемо. У једној од оних двеју кућа имамо свет бедар, у другој свет суморан. Пирибинглови су срећни. Млада, као неверица жива и весела жена удала се додуше за постаријег мужа, али они се воле, имају малог сина, и узајамно негују живот пун добрих намера и пријатних изненађења. Пирибингла, грмањ од човека, али по професији једнак стилизован кириџија, који у својим лепим двоколицама са зрњевима и запрегом од једног доброг и доброг негованог коња, превози само мање сандукe и финију робу. Предрече, жена једнако истиче и изгледа га, и кад он узме пса Боксе-ра, ветра и вкриве кола стигне, некад покисао, некад пун снега, онда породичним милостима нема краја. Пирибингловица лети по кући, а он њене усмене новине, прича о путу, о људима и стварима. Уз њих двоје, и бесу, има још једно створење у кући. Једно од оних које би Ђора Станковић можда ставио међу божје људе; код Дикенса, то је гримаса на људском животу, оно чудно биће које је под неком ном маном да би било и комично и туžno, и стављено на пробу срца и стрпљења

прaviх људи. девојчица, дадиља, сваки час тушне бојину главу о неки предмет,
 другим речма, трапава је. И још има обичај да скоро на сваку реч додаје именички
 наставк за мношину. Али Пирибинглови је држе и воде. Мали свет не пребија сувиш
 ен орзо штап над главом, и мали свет има ^{у свечну} радозналост ~~у свечну~~ за сва-
^{а нарочито за обичаје:} ког човека, шта ће бити од те чудне девојчице? Друга породица то су Келиби.
 Ако је код Пирибинглових све солидно, с гаранцијом, као и домаћин^{закон-ласко}ов кирицилук, ~~и~~
 Келибових је све ~~Келиби~~ ^{закон-ласко} и трошно. Од четири члана породице двоје ~~Келиби~~: мајка
 мртва, син отишао у Јужну Америку и немаште о њему. Отац је жив, али је слепа.
 Али и код Пирибинглових и код Келибових цврчак цврчи на огњишту, знак топлих
 огњишта и милостивих људи. Код Келибових ~~наравно~~ та се мала музика, због тишине
 не, непрестано чује. Отац ^и ћерка праве играчке за Тектонову радњу. Отац, са
 много маште и вештине, ради главне послове; ћерка лепи и плете. Вредни су као
 пчелице, али су ипак врло сиромашни. У малом кућеру ~~малом~~ ^{малом} све је ~~оскудно~~
 оскудно и абаво, тако да је отац једном уздахнуо у себи и помислио да је и бо-
 ле што је ~~Берта~~ слепа. Па га је та мисао пренела у одлуку да почне варати
 ћерку: зидови су у лепим бојама, слике чине, судови нови, он, отац, лепо обуче-
 чен, нарочито му је леп зимски капут, али ето зима није јака. А што се Тектон
 понекад издире ~~њих~~ ^{њих}, треба разумети; млад је, леп, богат и прави се ~~макан~~ ^{макан}. ~~Иначе~~
 иначе је душа од човека, добро их плаћа, понекад донесе или пошаље добро јело,
^у пореклом од Пирибинглових је добро јело, наравно ^у. Берта слуша, зарумени се,
 сава. Вара отац њу, полаго ће почети и она да вара оца: отац не слути да је ~~она~~
 она заносно заводела ^{напред} ~~доброг~~ ^{напред} и лепог Тектона... Ето Дикенс на Болић: може
 ли бити дубље и заплетеније, а уједно финије трагедије од једног тузног сна ~~и~~
^{само и то} ~~јави~~ ^{само и то} који је осуђен на јави. У ту љубав уосталом набрзо удари ~~први~~ ^{први} гром:
 мистер Тектон се жени, узима младу мис Кеј ^и којој је волео Бертин брат, и која
 је њега чекала, а не мистер Тектона. Страдаће ^и Бертино и за себе, и за брата ^и ~~у~~
^и ~~откри~~ ^и њену тајну. Тада отац девојчин и Пирибингловица реше да и они ^и ~~Берти~~ ^и ~~от-~~
 крију тајну: да је Тектон и без душе и без милости, и без младости ^и и лепоте.
 Берта падне у несвест... Али Болић иде, ту је, ^и ~~и~~ ^и ~~и~~ ^и неко надање међу људима да
 има и виших сила, и да све може окренути на боље. Крај приче донекле и знамо;

Тектонуво кајање и очовечење. Још се и млади Кејли вратио и мис Мај није узалуд чекала. ^АБерта је пресрећна: Тектон се неће оженити. ^АЊегову матуросност и ружноћу она ^{на види и}никада неће видети. Ударише сви у веселе. Кад је дошла торта, настао је урнебес. Кад је стигао и преображени мргуд Тектон, зграбише га све руке да игра. ^ИОнакаљу ко зна кад би био крај да одједаред не опазеше нешто неочекивано. Берта се ^{отвара}отвара диже, лако и тешко, као витка једрилица она једара и крме, руке раширила да слепоћи нађе простор—заигра и она сама ^{то лако}одмичући у ритмичном вихору, озарена лица, срећна. Божић јој ^{мало}је жеље испунио, и једну врховну: мистер Тектон ће им Џити гост на Божић докле год су ~~живи~~ живи. Сам је то казао. Тишина. Цврчак цврчи, Берта нечујно игра, сви је усхићено гледају. Наједаред, мрак. Свега нестало. Дикенс седи сам, трља уморне очи од писања, пита се у себи као још многи енглески песници: *Do I wake or sleep?*—јесам ли будан или ~~спавам~~ спавам? Не, не, одиграло се то што сам написао. Ево на поду играчка. Цврчак зриче, ватра гори. Срећан Божић свима у Енглеској, и по свету! И цените, добри људи, срећу као што је Бертина, јер такве су све ^{мале}~~мале~~ трагедије, ^{мале}резигнације, и баш зато највећа цена и срећа од неочекиване моћи у свету да се ствари обрну, и постају оно што још до тога часа нису биле.

[Друга би прича могла бити ^уЕРИЈАЊЕ ЗВОНА. Изабрали смо је зато што у далекој пројекцији од ^усвога свакодневног реализма има сасвим другог значење него ~~она~~ претходна ^{та}прича. Познајемо већ Тоби Тротера, сирогног разносача писама и цедуља у оно време кад телефон није постојао; знамо његову канцеларију на тротуару пред црквом, а кад је невреме онда у вратима звонаре. Годинама тако, он се здружио са звонима, научио њихов језик, и тачно зна реч по реч кад њему говоре, или о њему нешто кажу. Тоби има јединицу Њерку МеГ, која воли младог козачи Ричарда, и сутра на дан Нове Године треба да се венчају. Тако се и могло десити да је МеГ донела оцу за ручак топло јело од црепана. Мило затим, срећа се ^{Добрица}јавила опет, и још пре поноћи којаће да испрати стару годину, јавила се добра муштерија: ^уЕпитински већник шаље писмо члану Парламента. Тоби, у страхопоштовању од члана Парламента, није смео писмо голим прстима да ухвати, него га је покрио кецељом и ^узун заповојства ударио у добар кас. И ручак га је оснажио, а и радост што ће видети великог господина и можда добити

од њега више од пона милиона колико му је дао већник. Код члана Парламента ~~он~~ било је још господи и Тоби се доста збунио. Преда писмо, ~~је~~ члан Парламента га прочита. Па онда стаде Тобија омерати и некако са неког гледишта ценити. А то гледиште је било не оно члана Парламента, него члана друштва са поноситим именом Отац и пријатељ сиротиња. Као такав, домаћин узме сиротог Тобија врло строже го пропитивати и ~~сиротиња~~ ^{сироте} савете му давати. На пример: А да ли си средио све своје обавезе, сва плаћања? Сутра почиње нова година, она мора почети на чистом тањку хартије, ~~Бог~~ видиш како је код мене: ту седи мој секретар, ту је чековна књижица, а ту каса, и све ће још данас бити у реду. Поучи се, имаш данас још времена. Шта кажеш? ~~Не~~ ли ти бар све главно у реду, сви рачуни плаћени? — Бојим се, господине, да нису баш сви. — Сви морају бити плаћени. На пример, јеси ли платио стан? — Бојим се, господине, да нисам платио потпуно, а нешто јесам, оринуо сам. — Треба боље да оринеш. То ти кажем ја, отац и пријатељ сиротиња. — Тоби тузно оборио главу. Као му је што није бољи и уреднији. И ~~от~~ ^{от} сиротиња га је од господи које слушају, а можда нису сви отци и пријатељи сиротиња. — А чујем да Њерка твоја хоће да се уда за Ричарда. Може, само чему? Сироти су данас, сироти ће бити и после тридесет година... Деца, пуно деце ће имати, а деца не знају, и гладни су, и у кући пакла, свађе, можда и туча... Сиротињама Тоби који је донео радосну честитку оцу сиротиња, имао је да саслуша ~~го~~ ^{го} редакцију од ове коју смо ми сажели и ублажили; имао је да прими за Нову годину бездушност једног фарисеја и мизантропа каквога је Молиер једва у две ~~фигуре~~ ^{фигуре} саставио. ~~У~~ Тоби жури кући, утучен, и мисли како она ледена звона ~~сво~~ ^{сво} сасвим друштва говоре и кад имају што да му замере. Једва се код куће разведрио: ту је Мег, ту је стара наспавана, ту је ватра, коју је Мег као свака Енглескиња кад дође мио гост, још мало потстакла. Уморни Тоби убрзо задрема. А док је Дикенс живео, чим неко задрема, ето га Дикенс да му дошапне сан, пријатељан или непријатељан, за зајаву или за лек. Тобијин сан, ~~био~~ ^{био} онај који смо већ чули, сан ~~о~~ ^о духу Времена који је тако утешно говорио о напредовању људи. Или било је у сну и злих духова. Један ~~му~~ ^{је} казао да погледа кроз прозор с торањ: на њадри неки мртав човек. "Већ пре девет година", рече дух. Друга слика је била још страшнија, други зао дух ~~члан~~ ^{члан} Парламента. Видео је Тоби ~~о~~ ^о

своју Мег пронађу у кровцима са билесним дететом у хладној соби. У своје време, она се послушно уплашила биле од речи Оца сиротиње, и није се удала за Ричарда. Ричард се ^{хреленим} пропио, склизнуо у свакојке пороке. Једнога дана је дошао, бедан, до Мег и стао је преклињати да се уда за њега, преведе га у уредан живот и спасе. Мег се смиљала, и ^{она} слика, то су ^{дике} последице: сви су болесни, гладни, просјаци... Кога се што Дикенс кроз своје протуре и пријаве и овај сан одводи читаоца у једну потпуно нову реалност, ^{замисао} ~~она~~ ^{у своме} скоро потпуно заборави на ону реалност из које је кренуо сан. Тоби је био с тораа и умро ^{у своме} ~~дана~~ Мег је потпуно пропала у јаду сваке врсте. Тек пошто се Тоби пробуди, тамо крај ватре, пробуди се и читалац. Јадни Тоби био је безмало толико мртав од страха од сна као да се збиља стрекнуо с тораа. Читалац се такође сав охладно ^{био} Дикенс се ~~на почетку~~ ^{у време} необично моћно умео играти судбине, нарочито ^{у време} око Божића, кад се сећање на вилејемске догађаја пребације ^{у време} у умове, који су ^{у време} помешани с бајком ^{у време} ~~оним~~ ^{у време} Тоби покушава да Њерки исприча ^{у време} ~~у време~~ ^{у време} које је у сну видео, а она, млада, лепа, здрава, не да му да говори, и вели да је то све последица варела после оног добог и издашног ручка. Сутра је ^{у време} ~~сада~~ ^{у време} и не треба сад мислити на руке ствари, треба бити срећан... ^{у време} ~~Дикенс, то је~~ ^{у време} ~~Дикенс~~ ^{у време} Дикенсова Божићаа прича то је Енглеска. Енглези су народ који ^{у време} ~~је~~ ^{у време} воли шаблонске среће, вели пријатну, личну и још од свију скривену срећу, срећницу макар као маково зрно, али сигурну, јер иде са положајем, радом и ставом у којима се човек живи. Разносач писама има својих срећа, сапа девојка има својих срећа, члан Парламента има своју срећу... Занимљиво је споменути да Дикенс, који увек доврши све, сваку личност својих романа и прича, није довршио оног чарисеја и мизантропа. Није га казнио, није га поплашио, није му ~~сан~~ ^{у време} ~~сан~~ ^{у време} сан досудио, ^{у време} ~~сан~~ ^{у време} је безмало толико кри ^{у време} ~~сан~~ ^{у време} да је сиротог Тротера сам гурнуо кроз прозор на звонари. ... По нашим мишљењу, ова Дикенсова прича је, са гледишта уметности, једна од најзанимљивијих. Фантастични део у кој је испричан је са више реализма и реалистичке могућности и вероватноће, него онај заиста реалистички део. Буди вам скоро језиво: као код Пирандела, ~~сан~~ ^{у време} ~~сан~~ ^{у време} пита да није писац, ради ли причу, изгубио свест о стварности, и није могао и не може вам никада више рећи шта је истина, која од две стварности је стварна. Како било, ми лично, кад ~~сан~~

ујаче! — А шта друго могу бити кад живим у ~~Језичану~~ свету луда. Срећан Божић. —
А шта је Божић за тебе друго него време кад треба да плаћаш рачуне а немаш но-
ваца, време кад неш утврдити да си годину дана старији, а ни један час богатији.
Да могу ~~ради~~ ^{што} хоћу, сваки идиот што ту трчка са Срећан Божић на уснама,
кувао би се у свом рођеном пудингу, и био би сахрањен са коцем од бољњег дрве-
та кроз срце прободеним. Вих тако радио, вере ^{ми}! — Ујаче! — завапи сестрић. —
Сестрићу! — отегне Скруц. — Ти држи Божић како ти хоћеш, а мене пусти да га ~~држим~~
држим како ја хоћу. — „Депо, држите га како хоћете, али ето ви га никако не држи-
те.“ — „Па онда га просто не држим! Много си добра видео и ти од Божића, и много
добра неш још видети.. Иначе, Језичан си доста, могао би у Парламент.“ — „Немој
те се љутити, ујаче. Веда, изволте, дођите нам сутра на ручак.“ — На ручак... А за-
што си се женио? — Зато што сам се заљубио. — Зато што си се заљубио? Зоогом! —
„Али ви, ујаче, нисте долазили ни док се нисам оженио, ^{како} ~~да~~ вам то сад може бити ~~раз~~
разлог за одојјање? — Зоогом! — Ја, ујаче, ништа не желим и ништа не тражим од ~~нас~~
нас, зашто дакле не бисмо били пријатељи.“ — Зоогом! — „Сао ми је од срца што сте
такo отсечни. Учинио сам покушај да вас позovem, у част Божића. А што се мене
тиче, ја ћу сачувати у себи ~~Божићне~~ расположење увек, увек. Дакле, срећан Божић
ујаче! — Зоогом! — И срећна вам нова година! — Зоогом!... У пролазу, млади човек ^{иде}
се срдечно поздравља с писарем за Божић. Чувши да тамо у другом сопчету опет ^{иде}
~~иде~~ ~~уписује~~ ~~Срећан Божић~~, ~~Скруц~~ ~~промрмља~~ ^{свој} ~~за~~ ~~свој~~ га још јед-
један што прича о срећном Божићу, мој писар, а има свега петнаест шилинга на
недељу, и има жену и децу. Но, ја ћу зовати отићи у лудницу! — Писар се можда надао
да ће са сестрићем и он бити пуштен да иде кући. Тишина. Један човек дохвати
опет хартије. А стан му је далеко, а напољу ужасно ^{зиме} време... ^{свој} ~~како~~ Дикенс
описује ^{лондонско} време те Бадне вечери: „Нећутим се магла и помрчина згуснули тако да су
људи на улицама ходали испуњајући руке и ноге испред себе. Или су опрезно ко-
рачачи испред запреге, да би коњи остали на путу. Стари црквени торањ, чије је
дрвено звоно имало обичај да извирује за Скруцем кроз готски прозор у зиду, био
је потпуно ~~невидљив~~. Сат је откуцавао часове и четврти негде у облацима, а
после избијања ~~продувава~~ се још дрхтаво треперење као да цакоћу зуби у сира-
нутој глави. Длава је постајала жешћа. У главној улица неколико радника су

справљали гасне цеви. Маломлици ватру у мангалима и ту се скупља мноштина људи
и деचाка у ритам да греју руке и да жмиркају очима од усхићења пред разбукта-
лом ватром. Славинама вађење воде, остављена по страни, намерено се сирвавала
и претварала у мизантропски лед. Светлост из радњи, где су граниче са црвеним
бојама пуцкарале у топлини од лампи по изловима, светлост та бацала је
на бледа лица пролазника црвекаст одолесак. Трговине са замкном живином, и о-
калице, изгледале су сјајно: просто једна раскош и парада, с којом је тешко
спојити одвратни принцип цепања и продавања. Џорџ Мер у својој огромној
Општинској кући издавао је наређења педесеторици куvara и настојника куће да
се Божић спреми како личи домаћинству лондонског Џорџа Мера. Чак и мали кројач,
који је у прошлах понедељак кажњен са пет шилинга због пијанства, и он је мешао
сутрашњи пудинг тамо у свом кућерку, а мршава његова жена са бебом поносно је
изашла да купи говедину. И ето по таквом времену, и упркос толиких домаћих дуж-
ности, Скруз се на јевите јаде решио да ослободи свога већ смираног писара.
Претходно му је још, можда и он као члан друштва Отац сиротиње, напоменуо да
не прими плату и за сутрашњи дан, да зато треба прекосутра раније да дође.
Писар брзо обавије отки врата свога утешителя и пожури правим божићним трком.
Испут се бар двадесет пута претоцивао преко ~~двер~~^{двери} деце топиљачке. Писар
са женом и много деце, то је ~~све~~^{свака} свет у овој причи, али ~~не~~^{ниту} мари! имају и
они ватру, и спремају сутрашњи ручак. Отац је донео мало поврћа и мало новца,
мајка са комплетним чоппором деце отишла је да купи сиротињску печеницу, говедину,
а већ је одраније у кући материал за нешто одвише мали али свечани ~~пудинг~~
божићни пудинг из којег ће лизати пламен од камиџице запаљеног рума. Док се
породица не врати, отац ће носити иmazити "малецног Тиму" ~~човек~~^{дровиште} у једној руци
његову штапицу и милу ~~тучи~~^{дубицу} његове у другој утегнуте ноге.... Шта је међутим с
Џорџем који се не завитлава о Божићу? На алки улазних врата у свој самачки и
суморни стан угледа одједаред как покојног ортакa Марлија. Марли му је дошао
дам са врстом божићне одлуке: да му спасе душу. ~~Што му је~~^{што} ~~пророковао~~^{пророковало} то ће се
и десити, ~~своје~~^{своје} ноћи тако у ponoћ. ~~Тим ноћ~~^{Тим ноћ} ~~а доз~~^{а доз} ~~не~~^{не} ~~се~~^{се} ~~проћи~~^{проћи} ~~запитљивање~~^{запитљивање}
~~о Божићу.~~ ~~Про~~^{Про} ~~ноћи~~^{ноћи} ~~ће~~^{ће} ~~дух Божић~~^{дух Божић} ~~у прошлости водити~~^{у прошлости водити} ~~Скруца~~^{Скруца} ~~кроз~~^{кроз} ~~разне~~^{разне} ~~сцене~~^{сцене}
у којима ће видети ~~накак~~^{накак} је био. Друге ноћи ће му доћи у сан дух садашњег ~~Б~~

21

Божића, који му је углавном показивао кућу његовог писара у коју Скруц никада није зазирао. Сцене су биле веселе и Скруцу је почело да се ~~свађа~~ ^{свађа} у срцу. Можда због "малецног Тима", који се, био блед и био болешави, много радовао Божићу и био озбиљно ценно Божићам дар у виду намештаја које је добио једно одраслије дете породице. Трећи дух ће бити дух Божића у будућности. У једној сцени чуо је Скруц потпуно равнодушне и хладне разговоре људи о неком покојнику. Йди су такође ~~откривали~~ ^{откривали} главе од покојника и брисали сваку успомену на њега. Скруц је подрхтавао: он није могао мислити како је то страшно кад човек нема милост људи ^и како је мртав, кад се игнорује његов живот, иако је прошао. На питање Скруце: ко је тај покојник, дух, увек нем, само пружи руку и упре прстом у Скруца. Улас. А мало затим сазна Скруц да је и малецни Тим мртав, ... Скруц има осећање страха од свести да су неке ствари апсолутно непоправљиве. Од свих тих ~~страшних~~ ^{страшних} се пробуди. Крећом, све те ноћи десиле су се једне ноћи, и Скруц ће тако имати ~~прилику~~ ^{прилику} да свога писару пошаље ћурку из једног од оних дивних излога и да ~~пошаље~~ ^{пошаље} друге поклоне и репарације на другог места где се такође задужио. Врхунац задовољства и Божићне радости биће му вест да је ~~малецни~~ ^{малецни} Тим ~~само~~ ^{само} у сну умро, и да ће му моћи бити пријатељ и други отац.

[Били смо у једној пријатној екскурсији дивне Дикенсо-
сове маште, у сфери поетских могућности, нових реалности, и најзад у области мо-
рала и чак и извесне дидактике, која је ~~дидактика~~^{лирична} међутим такође поезија кад
је моралист човек великог срца — Чарлс Дикенс. ~~Човек~~^{Личност} има потребу синтезе, и пита:
~~да ли~~^{да ли} стриктно ~~уопште~~^{уопште} божићама има у Дикенсовим божићаним причама?
Шта је у њима божића опрема? Нема цркве, нема помоћне службе, нема у енглес-
кој прози облигатног клерикала, свештеника, нема деце, нема ниједна клишетира-
на сцена,
на празничних љупкости. Чега има? Има Христовог духа милости и мере у
љубави, ~~христовог~~^{Духом смо} како људи могу да воле ближњег, како се радују што је
крај нечијој несрећи. ~~Како могу да воле блиског као себе и понекад живе од~~
~~себе.~~ Има затим у дикенсовим причама за Божић други вид ~~Христове~~^{Јесак} етике; човек
је да суди, али не да осуди. Дикенс, пошто је судио, заплакао, посрамио, опомену-
нуо, жури да каже да није осудио, да су сви живи и здрави, да живот иде даље, и
да ће последњу реч над Скруцима и Текатонима казати они сами. — ако се тргну —

